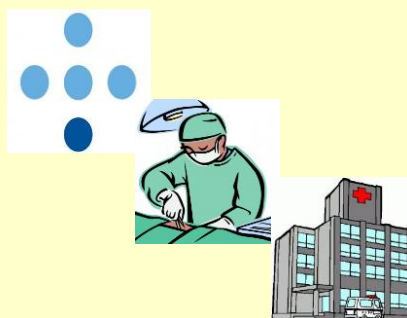
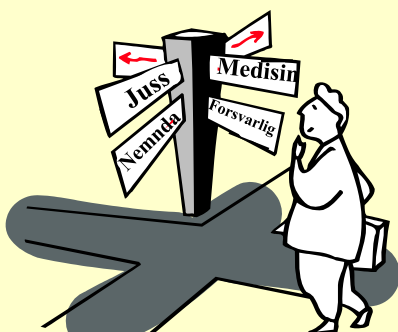

Helserett

- hovedlinjer og utvalgte emner

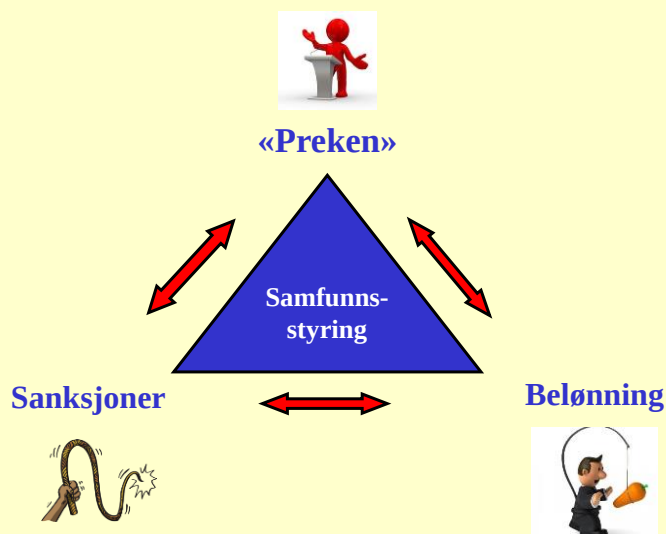

Professor dr. juris Morten Kjelland

1

Juss som styringsverktøy

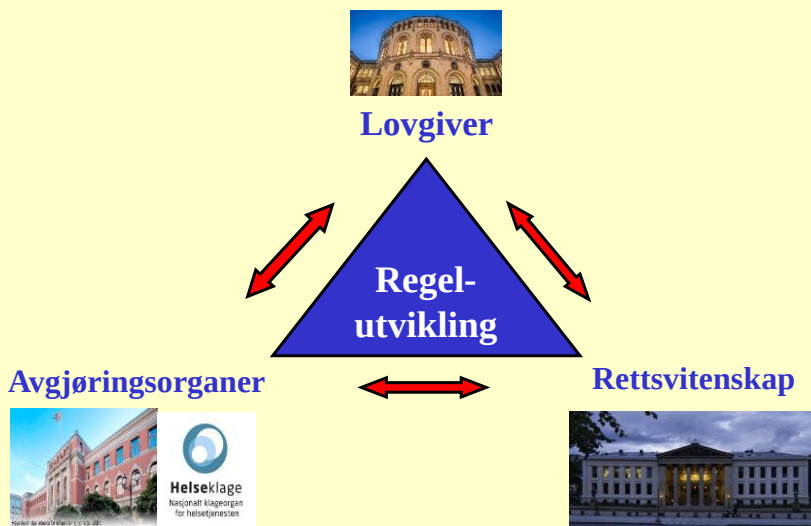
– oversikt over virkemidler & plassering av jussen

2

Juss som styringsverktøy

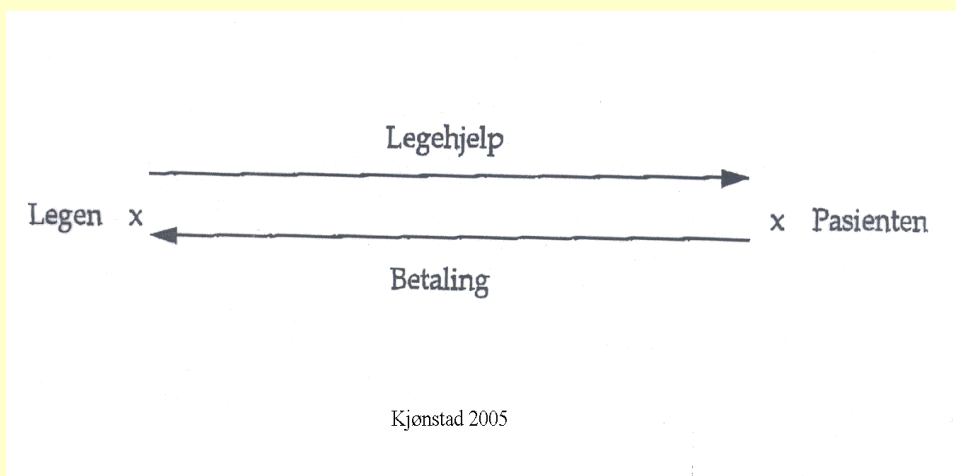
– utvikling av juridiske regler

3

Juss som styringsverktøy

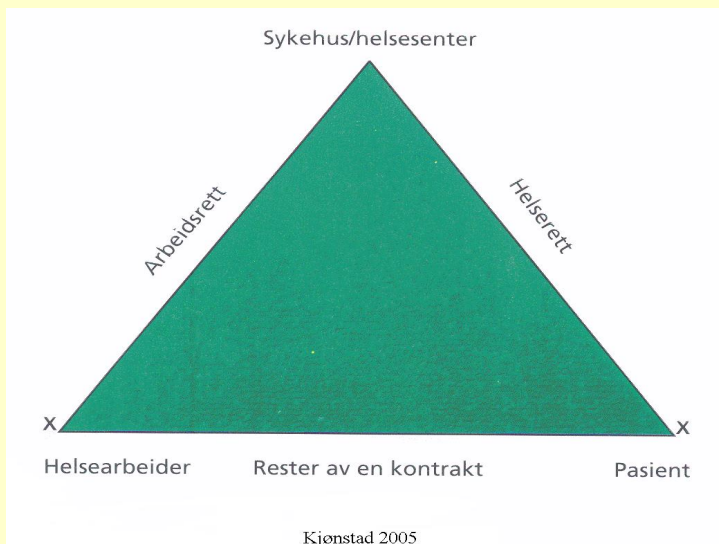
– ulike teoretiske modeller: topartsforholdet (kontrakten)

4

Juss som styringsverktøy

– ulike teoretiske modeller: trepartsforhold

5

Juss som styringsverktøy

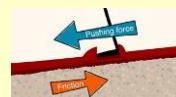
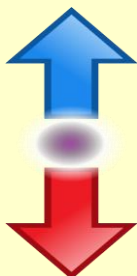
– en foreløpig vurdering

I et samfunn av vår type vil styring av helse- og omsorgstjenester, herunder tilsyn være:

helt uhåndterbart uten rettsregler,

men også

vanskelig håndterbart med rettsregler

6

Juss som styringsverktøy

– juridiske begreper: «hard law» og «soft law»

«Hard law»

- Rettslig bindende regelverk/bestemmelser; lov, forskrift, konvensjoner mv.
- Inneholder sanksjoner
- Tvangsgjennomføring av rettigheter og plikter, herunder sanksjoner
- Eksempler: Tap av autorisasjon, straff ved brutt taushetsplikt, erstatningsplikt

«Soft law»

- Regler med retningslinjepreg
- Veiledere, rundskriv med anbefalinger mv.
- Eksempler: prioriteringsveiledere innen psykisk helsevern

7

Juss som styringsverktøy

– juridiske begreper: «hard law» og «soft law»

The screenshot shows the website of the Norwegian Health Directorate (Helsedirektoratet). The page title is 'Prioriteringsveiledere for spesialisthelsetjenesten'. Below the title, it says 'Prioriteringsveiledere. E-læringskurs for deg som prioriterer og registrerer.' The main heading is 'Prioriteringsveiledere'. The text below states: 'Veilederne gir anbefalinger om rettighetsstatus og frister til start helsehjelp i spesialisthelsetjenesten innenfor 33 fagområder. Prioriteringsveilederne skal være et bidrag i den kliniske hverdagen når spesialisthelsetjenesten skal prioritere hvilke pasienter som skal få rett til prioritert helsehjelp og hvilke som må vente.' The word 'anbefalinger' is highlighted with a red box.

8

Juss som styringsverktøy

– juridiske begreper: «legalitetsprinsippet»

Grunnloven § 113

«Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov.»

- Grunnlovfesting av et alminnelig forvaltningsrettslig prinsipp
- Sentral skranke ved administrativ frihetsberøvelse og andre inngrep overfor borgerne
- Også EMK/SP verner borgernes frihet mot inngrep
- **Sammenheng med andre grunnlovsbestemmelser**

9

Juss som styringsverktøy

– juridiske begreper: «legalitetsprinsippet»

Grl. § 93 andre ledd: «Ingen må utsettes for **tortur** eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.»

Grl. § 94: «Ingen må ... berøves friheten på annen måte uten i lovbestemte tilfeller ... **Frihetsberøvelsen** må være nødvendig og ikke utgjøre et uforholdsmessig inngrep.»

Integritetsvern

Grl. § 102: «Enhver har rett til respekt for sitt **privatliv** ... Statens myndigheter skal sikre et vern om den personlige integritet.»

Grl. § 113: «Myndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov.»

10

Juss som styringsverktøy

– juridiske begreper: «materielle» vs. «prosessuelle» regler

Materielle regler

- Regler som gir rettigheter (eller pålegger plikter) av et visst INNHOLD
- Eksempel 1: pasientskadelovens regler som gir skadelidte rett til erstatning
- Eksempel 2: pbrl. § 2-1a og § 2-1b, hhv. allmenn- og spesialisthelsetjenester
- Koster mye – populære blant politikere

Prosessuelle regler

- Fremgangsmåte-regler
- Eksempel: De fleste reglene i pbrl., phvl. § 3-3 (1) nr. 2 om legeutredning

11

Juss som styringsverktøy

– sentrale trekk ved den juridiske tenkemåten

- Medisinen forholder seg til virkelighetens verden, mens jussen forholder seg til en normativ virkelighet («juristskapt virkelighet»)
- Formålsrasjonalitet vs. normrasjonalitet
- Holistisk vs. reduksjonistisk
- Individuell tilnærming vs. rettsregel
- Mv.

12

Juss som styringsverktøy

– kommunikasjonsutfordringer:

ulike tenke- og uttrykksmåter i juss og medisin

Kjelland 2008 s. 331:

«Forskjellene kan medføre **kommunikasjonsproblemer** mellom profesjonene. Med Schiøtz, Wergeland og Bratt kan man kanskje si at 'medisinsk sakkyndige møter juristenes verden som en turist i fremmed land. Kulturen og språket er annerledes'. Dette gjelder for eksempel ved tolkning og anvendelse av medisinsk dokumentasjon. Jurister og leger har **ulike tenke- og uttrykksmåter** om bevis av årsakssammenheng, som det er viktig å være klar over i skjæringspunktene mellom juss og medisin.»

(Særlig sårbarhet i personskadeerstatningsretten – en analyse av generelle og spesielle årsaksregler)

13

Juss som styringsverktøy

– den juridiske metoden i et «nøtteskall»

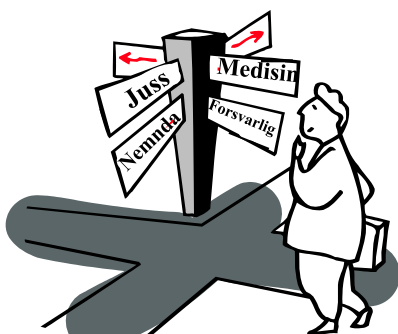

Nutshell

14

Helserett

- hovedlinjer og utvalgte emner

Professor dr. juris Morten Kjelland